

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Press Unit
Unité de la Presse

© Këshilli i Evropës, 2021. Përkthimi jozyrtar i bërë nën Projektin "Forcimi i institucioneve të Kosovës* në luftën kundër torturës, keqtrajtimit dhe trajtimit degradues". Projekti bashkëfinancohet nga ana e qeverisë Norvegjeze dhe Këshillit të Evropës. Ky përkthim nuk e obligon Gjykatën.

© Council of Europe, 2021. Unofficial translation made under the Project on "Strengthening Kosovo* Institutions in Fight against Torture, Ill-treatment and Degrading Treatment". The project is funded by Norwegian government and the Council of Europe. This translation does not bind the Court.

© Conseil de l'Europe, 2021. Cette traduction non officielle a été faite dans le cadre de Project "Renforcer les institutions du Kosovo* dans la lutte contre la torture, les mauvais traitements et les autres traitements dégradants". Le projet est financé par le gouvernement norvégien et le Conseil de l'Europe. Cette traduction ne lie pas la Cour.

* Të gjitha referencat për Kosovën, si për territorin, institucionet apo popullsinë, në këtë tekst duhet të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të Kombeve të Bashkuara dhe pa ndonjë paragjykim për statusin e Kosovës

*All references to Kosovo, whether the territory, institutions or population, in this text shall be understood in full compliance with United Nations Security Council Resolution 1244 and without prejudice to the status of Kosovo.

* Toute référence au Kosovo mentionnée dans ce texte, qu'elle concerne le territoire, les institutions ou la population, doit se comprendre en plein conformité avec la Résolution 1244 du Conseil de Sécurité de l'Organisation des Nations Unies et sans préjuger du statut du Kosovo.

Fletë faktesh - Burgim i përjetshëm

Dhjetor 2019

Kjo fletë faktesh nuk obligon gjykatën dhe nuk është e plotë

Burgim i përjetshëm

Shih edhe fletën e fakteve për "[Ekstradimin dhe burgimin e përjetshëm](#)".

"... [N]ë kontekstin e një dënimi të përjetshëm, **Neni 3** [i [Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut](#)], e cila i ndalon torturat dhe trajtimet çnjerëzore ose degraduese ose ndëshkimet¹,] duhet të interpretohet si kërkim i reduktimit të dënimit, në kuptimin e një rishikimi që u mundëson autoriteteve vendase të marrin në konsideratë nëse ndonjë ndryshim në të burgosurin e përjetshëm është kaq i rëndësishëm, dhe një përparim i tillë drejt rehabilitimit është bërë gjatë dënimit, si të nënkuptohet që mbajtja e vazhdueshme nuk mund të justifikohet më mbi baza legjitime penologjike.

Sidoqoftë, Gjykata [Evropiane] [për të Drejtat e Njeriut] do të theksonte se, duke pasur parasysh margjinën e vlerësimit që duhet t'u akordohet shteteve kontraktuese në çështjet e drejtësisë penale dhe shqiptimit të dënimeve ..., nuk është detyra e saj të përshkruajë formën (ekzekutive ose gjyqësore) që duhet të marrë ai rishikim. Për të njëjtën arsye, nuk i takon Gjykatës të përcaktojë se kur duhet të bëhet ai rishikim. Thënë kjo, ... materialet krahasuese dhe të së drejtës ndërkombëtare para [Gjykatës] tregojnë mbështetje të qartë për institucionin e një mekanizmi të dedikuar që garanton një rishikim jo më vonë se njëzet e pesë vjet pas shqiptimit të një dënimi të përjetshëm, me rishikime të mëtejshme periodike pas kësaj ...

Nga ky konkluzion rrjedh se, kur ligji i brendshëm nuk parashikon mundësinë e një rishikimi të tillë, një dënim i tërë me burgim të përjetshëm nuk do të matet me standardet e Nenit 3 të Konventës.

... Për më tepër, ... [një] i burgosur i përjetshëm ka të drejtë të dijë, në fillim të dënimit të tij, se çfarë duhet të bëjë për t'u konsideruar për t'u liruar dhe në çfarë kushtesh, përfshirë kur do të bëhet një rishikim i dënimit të tij ose kur mund të kërkohet. Si pasojë, kur e ligji i brendshëm nuk ofron ndonjë mekanizëm ose mundësi për rishikimin e një dënimi me burgim të përjetshëm, papajtueshmëria me Nenin 3 mbi këtë bazë lind tashmë në momentin e shqiptimit të dënimit me burgim të përjetshëm dhe jo në një fazë të mëvonshme të burgosjes." ([Vinter dhe të tjerët k. Mbretërisë së Bashkuar](#), aktgjykimi (Dhoma e Madhe) e 9 korrikut 2013, §§ 119-122).

[Kafkaris k. Qipros](#)

12 shkurt 2008 (Dhoma e Madhe - aktgjykim)

Aplikanti, i cili u shpall fajtor për tri pika të vrasjes me paramendim, u ankua për dënimin e tij të përjetshëm dhe vazhdimin e mbajtjes. Në veçanti, ai pretendoi se dënimi i tij i detyrueshëm i përjetshëm arrinte në një afat të paretduktueshëm me burgim. Ai gjithashtu pretendoi që mbajtja e tij e vazhdueshme përtej datës së caktuar për lirimin e tij nga autoritetet e burgut ishte i paligjshëm dhe se e kishte lënë atë në një gjendje të zgjatur ankthi dhe pasigurie për të ardhmen e tij.

Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut vendosi se **nuk** kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Lidhur me kohëzgjatjen e mbajtjes, ndërsa mundësia e lirimit për të burgosurit që vuanin dënime të përjetshme në Qipro ishte e kufizuar, kjo nuk do të thoshte se dënimet e përjetshme në Qipro ishin të paretduktueshme pa asnjë mundësi lirimi. Përkundrazi, dënime të tilla ishin edhe de jure edhe de facto të reduktueshme. Një numër i të burgosurve që vuanin dënime me burgim të përjetshëm ishin liruar nën kompetencat kushtetuese të Presidentit dhe të burgosurit e përjetshëm mund të përfitonin nga dispozitat përkatëse në çdo kohë pa pasur nevojë të vuanin një periudhë minimale burgimi.

¹ Neni 3 (ndalimi i torturës dhe trajtimit çnjerëzor ose degradues ose ndëshkimit) i [Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut](#) parashikon që: "Askush nuk duhet t'i nënshtrohet torturës ose dënimeve ose trajtimeve jonjerëzore ose poshtëruese."

Prandaj, megjithëse kishte mangësi në procedurën e vendosur dhe reformat ishin duke bërë, aplikanti nuk mund të pretendonte se ai ishte privuar nga çdo perspektivë lirimi ose se ndalimi i tij i vazhdueshëm - edhe pse i gjatë - përbënte trajtim çnjerëzor ose degradues.

Shih edhe: [Kafkaris k. Qipros](#), vendimi mbi pranueshmërinë i 21 qershorit 2011 (i cili e deklaroi kërkesën të papranueshme sepse ishte materialisht e njëjtë me atë të mëparshme); [Lynch dhe Whelan k. Irlandës](#), vendimi mbi pranueshmërinë i 18 qershorit 2013.

Garagin k. Italisë

29 prill 2008 (vendim mbi pranueshmërinë)

Aplikanti u dënua nga dy gjykata të ndryshme italiane në vitin 1995 dhe 1997 me njëzet e tetë dhe tridhjetë vjet burgim. Ai mund të presë që të lirohet në mars 2021, ose më shpejt nëse i jepet falja e dënimit. Në vitin 2006, megjithatë, Gjykata e Apelit Assize, duke iu referuar praktikës gjyqësore përkatëse të Gjykatës së Kasacionit, deklaroi se aplikanti duhet të vuante një dënim të përjetshëm.

Gjykata e shpalli kërkesën si **të papranueshme** si qartazi të pabazuar. Ajo vuri në dukje veçanërisht që në sistemin ligjor italian një personi i dënua me burgim të përjetshëm mund të ketë kushte më të buta të mbajtjes, ose lirimit të parakohshëm. Duke iu referuar parimeve të përcaktuara në aktgjykimin *Kafkaris k. Qipros* (shih më lart), Gjykata konstatoi se në Itali dënimet e përjetshme ishin të zbritshme *de jure* dhe *de facto*. Prandaj, nuk mund të thuhet që aplikanti nuk kishte asnjë perspektivë për t'u liruar ose se ndalimi i tij në vetvete, megjithëse i gjatë, përbënte një trajtim çnjerëzor ose degradues. Fakti i thjeshtë i dhënies së tij një dënim të përjetshëm nuk arriti në këtë mënyrë nivelin e duhur të peshës për ta futur atë brenda fushëveprimit të Nenit 3 të Konventës.

Streicher k. Gjermanisë

10 shkurt 2009 (vendim mbi pranueshmërinë)

Meixner k. Gjermanisë

3 nëntor 2009 (vendim mbi pranueshmërinë)

Të dënua me burgim të përjetshëm, aplikantët kërkuan pezullimin e dënimit të tyre pas pesëmbëdhjetë vjet burgim. Gjykata kompetente e refuzoi kërkesën, me arsyetimin se ekzistonte rrezik i lartë që aplikantët përsëri të kryenin krime kur të lihen të lirë.

Gjykata shpalli të dyja kërkesat **të papranueshme** si qartazi të pabazuar, duke zbuluar se aplikantët nuk ishin privuar nga shpresa për t'u liruar përsëri, pasi ligji gjerman parashikonte një sistem lirimi me kusht dhe ata mund të paraqisnin një kërkesë të re për t'u liruar me kusht.

Léger k. Francës

30 mars 2009 (Dhoma e Madhe - Aktgjykim për largim)

Aplikanti u dënua me burgim të përjetshëm në vitin 1966, pa u caktuar asnjë afat minimal. Ai pretendoi në veçanti se në praktikë mbajtja e tij e vazhdueshme për më shumë se 41 vjet ishte e barabartë me një dënim të përjetshëm dhe për këtë arsye përbënte një trajtim çnjerëzor dhe degradues. I liruar me leje nga tetori 2005 deri në tetor 2015, aplikanti vdiq në korrik 2008.

Në [aktgjykimin](#) e Dhomës së saj të 11 prillit 2006, Gjykata vendosi, me pesë vota pro dhe dy kundër, se nuk kishte shkelje të Nenit 3 të Konventës. Duke vërë në dukje në veçanti se, pas 15 vitesh burgim, aplikanti kishte qenë në gjendje të kërkonte lirimin e tij me leje në intervale të rregullta dhe ishte mbrojtur nga masa mbrojtëse procedurale, Dhoma konstatoi se ai nuk mund të pohonte se ishte privuar nga çdo shpresë e marrjes së faljes së pjesshme të dënimit të tij, i cili nuk ishte i pareduktueshëm. Prandaj, ndalimi i zgjatur i aplikantit nuk ishte si i tillë, megjithëse kishte kohë që ishte, nuk përbënte një trajtim çnjerëzor ose degradues.

Në shtator 2006, Paneli prej pesë gjyqtarësh të Dhomës së Madhe pranoi kërkesën e aplikantit që rasti t'i referohej Dhomës së Madhe². Në aktgjykimin e saj të 30 marsit 2009, Dhoma e Madhe vuri në dukje se aplikanti ishte gjetur i vdekur në shtëpinë e tij më 18 korrik 2008 dhe se kërkesa pasuese për të ndjekur procedimet në vendin e tij ishte paraqitur nga dikush që nuk kishte siguruar asnjë provë as nga statusi i saj si trashëgimtare ose e afërm e ngushtë e aplikantit, ose i ndonjë interesi të ligjshëm. As Dhoma e Madhe nuk konsideroi që respektimi i të drejtave të njeriut kërkonte që shqyrtimi i rastit të vazhdonte, duke pasur parasysh se ligji i brendshëm përkatës kishte ndryshuar ndërkohë dhe se çështje të ngjashme në raste të tjera para Gjykatës ishin zgjidhur. Prandaj vendosi ta **heqë** lëndën nga lista e lëndëve të saj, në zbatim të Nenit 37 (heqja e kërkesave) të Konventës

Torgov (nr. 2) k. Bullgarisë

2 shtator 2010 (aktgjykim)

I dënuar për vrasje në vitin 1990, dënimi fillestar me vdekje i aplikantit u shndërrua në burgim të përjetshëm pa zbutje në vitin 1999. Ai u ankua në veçanti se dënimi i tij, i cili i kishte mohuar çdo mundësi lirimi të parakohshëm, kishte qenë çnjerëzore dhe degraduese.

Gjykata vendosi se **nuk** kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Aplikanti, pasi ishte dënuar me burgim të përjetshëm pa zbutje, pa dyshim nuk mund të lirohej me leje sipas ligjit vendas, pasi ajo masë ishte e zbatueshme vetëm për të burgosurit që vuanin dënime me afat të caktuar. As dënimi i tij nuk mund të shndërrohej në një dënim me afat të caktuar. Sidoqoftë, mundësia e një rregullimi të dënimit të tij dhe e liritimit të tij përfundimtar, ekzistonte në ligjin vendor në formën e faljes ose zbritjes nga Zëvendës Presidenti. Ajo vijoi që një dënim i përjetshëm pa zbritje nuk ishte një dënim i pazvogëlueshëm *de jure*. Në rastin e aplikantit, Gjykata vuri në dukje se, në kohën kur ai kishte paraqitur ankesën e tij në gusht 2002, ai kishte kryer vetëm trembëdhjetë vjet të dënimit të përjetshëm. Për më tepër, ai kishte paraqitur një kërkesë për lehtësi presidenciale, e cila ishte shqyrtuar dhe refuzuar nga komisioni përkatës. As legjislacioni dhe as autoritetet nuk e penguan atë që të paraqesë një kërkesë të re tek Zëvendës Presidenti. Prandaj, nuk ishte provuar përtej dyshimit të arsyeshëm që aplikantit nuk do t'i hiqej kurrë dënimi në praktikë dhe nuk ishte vërtetuar se ai ishte privuar nga çdo shpresë për t'u liruar nga burgu një ditë.

Shih edhe, ndër të tjera: **Todorov k. Bullgarisë** dhe **Simeonovi k. Bullgarisë**, vendimet mbi pranueshmërinë e 23 gushtit 2011; **Dimitrov dhe Ribov k. Bullgarisë**, vendimi i 8 nëntorit 2011; **Jordan Petrov k. Bullgarisë**, aktgjykimi i 24 janarit 2012; **Kostov k. Bullgarisë**, vendimi mbi pranueshmërinë i 14 shkurtit 2012.

Törköly k. Hungarisë

5 prill 2011 (vendim mbi pranueshmërinë)

Ky rast kishte të bënte me një dënim të përjetshëm pa ndonjë të drejtë lirimi me kusht para 40 vjetësh.

Gjykata shpalli të **papranueshme** si qartazi të pabazuar ankesën e aplikantit që dënimi në fjalë përbënte trajtim çnjerëzor dhe degradues. Megjithëse aplikanti do të bëhej i pranueshëm për lirim me kusht vetëm në vitin 2044, domethënë kur ai do të ishte 75 vjeç, ajo konsideroi se aktgjykimi i vendosur ndaj aplikantit garantonte një mundësi të largët por reale për lirin e tij. Për më tepër, Gjykata vuri në dukje se aplikantit mund t'i jepej falje presidenciale edhe më herët, në çdo kohë pas dënimit të tij. Prandaj, arriti në përfundimin se dënimi me burgim të përjetshëm ishte zbritës *de jure* dhe *de facto*.

². Sipas Nenit 43 (referim Dhomës së Madhe) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, brenda tre muajve nga data e vendimit të Dhomës, çdo palë në çështje, në raste të veçanta, mund të kërkojë që çështja t'i referohet 17 anëtarëve të Dhomës së Madhe të Gjykatës. Në këtë rast, një koleg prej pesë gjyqtarësh shqyrton nëse çështja ngre një problem të rëndësishëm për interpretimin ose zbatimin e Konventës ose të protokolleve të saj, ose një çështje serioze të një rëndësie të përgjithshme, në të cilin rast Dhoma e Madhe do të japë një vendim përfundimtar. Nëse nuk paraqiten pyetje apo çështje të tilla, paneli do të refuzojë kërkesën, në të cilën vendimi bëhet përfundimtar.

Vinter dhe të tjerët k. Mbretërisë së Bashkuar

9 korrik 2013 (Dhoma e Madhe - aktgjykim)

Të tre aplikantëve në këtë rast u ishin dhënë urdhra të tërë jetës, që do të thotë se ata nuk mund të liheshin të lirë përveç në diskrecionin e Sekretarit të Drejtësisë, i cili do ta bënte atë vetëm për arsye të dhembshurisë (për shembull, në rast të sëmundjes terminale ose paaftësisë serioze). Ata u ankuan se burgimi i tyre përjetë përbënte trajtim çnjerëzor dhe poshtërues pasi nuk kishin shpresë për t'u liruar.

Dhoma e Madhe vendosi që kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës, duke konstatuar se kërkesat e asaj dispozite nuk ishin përmbushur në lidhje me asnjë nga tre aplikantët. Gjykata konsideroi në veçanti se, që një dënim i përjetshëm të mbetet në përputhje me Nenin 3, ai duhet të zvogëlohet, ose me fjalë të tjera duhet të kishte një perspektivë të liritimit të të burgosurit dhe mundësinë e rishikimit të dënimit. Ajo vuri në dukje se kishte mbështetje të qartë në ligjin dhe praktikën evropiane dhe ndërkombëtare për ato parime, me shumicën dërrmuese të shteteve kontraktuese të Konventës që në të vërtetë nuk vendosin dënime të përjetshme ose, nëse e bënin, duke parashikuar një rishikim të dënimeve të përjetshme pas një periudhe të caktuar (zakonisht 25 vjet burgim). Në rastin e aplikantëve, Gjykata vuri në dukje se ligji vendor në lidhje me kompetencën e Sekretarit të Drejtësisë për të liruar një person që i nënshtrohet një urdhri të tërë jetës ishte i paqartë. Për më tepër, para vitit 2003, një rishikim i nevojës për një urdhër të tërë jetës ishte kryer automatikisht nga një ministër 25 vjet pas dënimit. Kjo ishte eliminuar në vitin 2003 dhe nuk ishte vendosur asnjë mekanizëm alternativ i rishikimit. Në këto rrethana, Gjykata nuk u bind se dënimet e përjetshme të ankuesve ishin në përputhje me Konventën. Sidoqoftë, duke konstatuar një shkelje në këtë rast, Gjykata nuk kishte ndërmend t'u jepte aplikantëve ndonjë mundësi liritimi të pashmangshëm. Nëse ata do të lirohen apo jo do të varet, për shembull, nga fakti nëse ka ende arsye penologjike legjitime për ndalimin e tyre të vazhdueshëm dhe nëse ata duhet të vazhdojnë të mbahen në paraburgim për shkak të rrezikshmërisë. Këto çështje nuk ishin në diskutim në këtë rast dhe nuk ishin objekt argumenti para Gjykatës.

Öcalan k. Turqisë (nr. 2)

18 mars 2014 (aktgjykim)

Aplikanti, themeluesi i PPK-së (Partia e Punëtorëve të Kurdistanit), një organizatë ilegale, u ankua kryesisht për natyrën e pareduktueshme të dënimit të tij me burgim të përjetshëm dhe për kushtet e mbajtjes së tij në Burgun İmralı (Bursa, Turqi). Pas shfuqizimit të dënimit me vdekje në kohë paqeje në gusht 2002 në Turqi, Gjykata e Sigurimit të Shtetit të Ankarasë kishte ndryshuar në tetor 2002 dënimin me vdekje të aplikantit me burgim të përjetshëm.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës në lidhje me dënimin e aplikantit me burgim të përjetshëm pa asnjë mundësi liritimi me kusht, duke konstatuar se, në mungesë të ndonjë mekanizmi rishikimi, dënimi me burgim të përjetshëm të vendosur ndaj aplikantit përbën dënim të pareduktueshëm që përbën trajtim çnjerëzor. Gjykata vuri në dukje në veçanti se, për shkak të statusit të tij si person i dënuar me burgim të përjetshëm për një krim kundër sigurisë së Shtetit, ishte e ndaluar qartë që ai të kërkonte lirim gjatë gjithë kohëzgjatjes së dënimit të tij. Për më tepër, ndërsa ishte e vërtetë që sipas ligjit turk Presidenti i Republikës kishte të drejtë të urdhërojë lirimin e një personi të burgosur për jetë i moshuar ose i sëmurë, që u lirua për arsye dhembshurie, ndryshe nga nocioni i "perspektivës së liritimit". Ngjashmërisht, megjithëse legjislatura turke rregullisht miratoi ligje të amnistisë së përgjithshme ose të pjesshme, Gjykatës nuk i ishte treguar se kishte një plan të tillë qeveritar në përgatitje të aplikantit ose që atij i ishte ofruar një mundësi liritimi.

Shih edhe: [Kaytan k. Turqisë](#), aktgjykimi i 15 shtatorit 2015; [Gurban k. Turqisë](#), aktgjykimi i 15 dhjetorit 2015; [Boltan k. Turqisë](#), aktgjykimi i 12 shkurtit 2019³.

³. Ky aktgjykim do të marrë formë të prerë në rrethanat e përcaktuara me Nenin 44 § 2 (aktgjykimet e formës së prerë) të [Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut](#).

László Magyar k. Hungarisë

20 maj 2014 (aktgjykim)

Aplikanti u dënua për vrasje, grabitje dhe disa vepra të tjera dhe u dënua me burgim të përjetshëm pa të drejtë lirimi me kusht. Megjithëse ligji themelor hungarez parashikonte mundësinë e faljes presidenciale, që nga futja në zbatim e burgimeve të përjetshme në vitin 1999, nuk kishte pasur vendim për t'i dhënë mëshirë ndonjë të burgosuri që vuan një dënim të tillë. Aplikanti u ankua kryesisht se burgimi i tij i përjetshëm pa të drejtë lirimi me kusht ishte një trajtim çnjerëzor dhe degradues pasi ishte i pareduktueshëm.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës, sa i përket dënimit me burgim të përjetshëm pa të drejtë lirimi me kusht. Në veçanti nuk u bind që ligji hungarez i lejonte të burgosurit e përjetshëm të dinin se çfarë duhej të bënin për t'u konsideruar për t'u liruar dhe në çfarë kushtesh. Për më tepër, ligji nuk garantoj një vlerësim të duhur të ndryshimeve në jetën e të burgosurve dhe progresin e tyre drejt rehabilitimit. Prandaj, Gjykata arriti në përfundimin se dënimi i aplikantit nuk mund të konsiderohej i zbritshëm, gjë që përbente shkelje të Nenit 3. Për më tepër, Gjykata vendosi që kjo çështje zbuloi një problem sistemik i cili mund të shkaktojë kërkesa të ngjashme. Prandaj, për zbatimin e duhur të aktgjykimit, ajo ftoi Hungarinë, sipas **Nenit 46** (forca detyruese dhe ekzekutimi i aktgjykimeve) të Konventës, për të vendosur një reformë të sistemit të rishikimit të dënimeve me burgim të përjetshëm për të garantuar shqyrtimin në çdo rast nëse ndalimi i vazhdueshëm është i justifikuar për arsye të ligjshme dhe për të mundësuar të burgosurit e përjetshëm të parashikojnë se çfarë duhet të bëjnë ata që të merren parasysh për t'u liruar dhe me çfarë kushtesh. Gjykata përsëriti gjithashtu se shtetet gëzonin diskrecion të gjerë ("margjina e vlerësimit") në vendosjen për gjatësinë e duhur të dënimeve me burg për krime të veçanta. Prandaj, thjeshtë fakti që një dënim i përjetshëm mund të mbahej përfundimisht i plotë, nuk e bëri atë në kundërshtim me Nenin 3 të Konventës. Prandaj, rishikimi i dënimeve të përjetshme nuk ka pse të çojë domosdoshmërisht në lirinë e të burgosurve në fjalë.

Harakchiev dhe Tolumov k. Bullgarisë

8 korrik 2014 (aktgjykim)

Ky rast në thelb kishte të bënte me burgim të përjetshëm pa zbutje, i cili u aplikua në Bullgari në dhjetor 1998 pas heqjes së dënimit me vdekje, si dhe regjimit të rreptë të mbajtjes në të cilin mbahen të burgosurit me dënim të përjetshëm. Të dy aplikantët po vuanin dënime me burgim të përjetshëm, aplikanti i parë pa zbutje, i dyti me zbutje. Ata të dy u ankuan për kushtet e tyre të mbajtjes dhe për mungesën e një mjetei efektiv juridik të brendshëm. Për më tepër, aplikanti i parë pohoi se dënimi i tij me burgim të përjetshëm pa zbutje përbente ndëshkim çnjerëzor dhe poshtërues pasi nënkuptonte që ai nuk mund të rehabilitohej kurrë dhe do të duhej të kalonte pjesën e mbetur të jetës në burg.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës, në lidhje me paaftësinë e aplikantit të parë për të marrë një reduktim të dënimit të tij me burgim të përjetshëm pa zbutje nga koha kur ai u bë i formës së prerë. Duke konfirmuar në veçanti se thjeshtë vendosja e një dënimi me burgim të përjetshëm nuk ishte në vetvete në kundërshtim me ndalimin e trajtimit çnjerëzor dhe poshtërues të përcaktuar në Nenin 3 të Konventës, Gjykata vazhdoi më tej duke thënë që nga koha kur dënimi i aplikantit kishte marrë formën e prerë - nëntor 2004 - deri në fillim të vitit 2012, dënimi i tij me burgim të përjetshëm pa zbutje kishte përbërë trajtim çnjerëzor dhe poshtërues pasi ai nuk kishte as një perspektivë reale të liritimit dhe as mundësi të rishikimit të dënimit të tij të përjetshëm, kjo e rënduar nga regjimi i rreptë dhe kushtet e ndalimit të tij duke kufizuar rehabilitimin ose vetë-reformimin e tij. Gjatë asaj kohe, kompetenca presidenciale e mëshirës që mund të bënte që dënimi i aplikantit të zvogëlohej dhe mënyra në të cilën ai u ushtrua ishte me të vërtetë e paqartë, duke mos pasur masa mbrojtëse zyrtare ose edhe informale. As nuk kishte ndonjë shembull konkret të një personi që vuan një dënim me burg të përjetshëm pa zbutje që të ishte në gjendje të merrte një rregullim të këtij dënimi. Për më tepër, megjithëse nuk kishte të drejtë rehabilitimi sipas Konventës, autoriteteve shtetërore u kërkohet t'u jepnin të burgosurve të përjetshëm një shans, sado të largët, të rimarrin një ditë lirinë e tyre.

Që ai shans të ishte i mirëfilltë dhe i prekshëm, të burgosurve të përjetshëm iu duhej t'u jepej një mundësi e duhur për t'u rehabilituar. Në atë kontekst, megjithëse një shtet kishte shumë hapësirë për të manovruar ("margjina e gjerë e vlerësimit") për të vendosur për gjëra të tilla si regjimi dhe kushtet e burgosjes së një të burgosuri të përjetshëm, ato pika nuk mund të konsideroheshin si çështje indiference. Gjykata paralajmëroi, megjithatë, se konstatimi i shkeljes nuk mund të kuptohej sikur i jepte aplikantit mundësinë e lirit të afërt. Së fundmi, Gjykata vuri në dukje se, pas reformave në vitin 2012, mënyra në të cilën po ushtrohej pushteti presidencial i mëshirës ishte tashmë i qartë, duke lejuar mundësinë e lirit ose zbutjes. Që nga ajo kohë, pra, burgosja e aplikantit pa zbutje mund, të paktën zyrtarisht, të konsiderohet e reduktueshme⁴.

Shih edhe: [Manolov k. Bullgarisë](#), aktgjykim i 4 nëntorit 2014.

Čačko k. Sllovakisë

22 korrik 2014 (aktgjykim)

Aplikanti në këtë rast pretendoi se dënimi i tij i përjetshëm, pa mundësinë e lirit me kusht, përbënte ndëshkim çnjerëzor dhe poshtërues pasi ai nuk shihte asnjë perspektivë të marrjes së faljes presidenciale ose ndryshimin e dënimit të tij. Ai gjithashtu pohoi se nuk kishte qenë në gjendje të merrte një rishikim efektiv gjyqësor të dënimit të tij të përjetshëm sipas ligjit dhe praktikës kombëtare.

Gjykata vendosi se **nuk** kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Ajo vuri në dukje në veçanti se një mekanizëm i rishikimit gjyqësor që bënte të mundur një lirim të kushtëzuar të të burgosurve me burgim të përjetshëm në pozitën e aplikantit pas 25-vjetësh të shërbimit të dënimit të tyre u prezantua në janar 2010, një kohë relativisht e shkurtër pas dënimit të aplikantit dhe prezantimit përpara Gjykatës në tetor 2008 dhe se gjatë një pjese të konsiderueshme të asaj periudhe, aplikanti vazhdoi përpjekjet e tij për të marrë dëmshpërblim para gjykatave kombëtare. Gjykata gjithashtu vendosi se **nuk kishte shkelje të Nenit 13** (e drejta për mjete juridike efektive) **marrë së bashku me Nenin 3** të Konventës.

Shih edhe: [Kokv k. Sllovakisë](#), vendimi mbi pranueshmërinë i 16 majit 2017.

Bodein k. Francës

13 nëntor 2014 (aktgjykim)

Ky rast kishte të bënte veçanërisht me dënimin e aplikantit me burgim të përjetshëm pa ndonjë mundësi të uljes së dënimit. Aplikanti pretendoi se dënimi i tij ishte në kundërshtim me Nenin 3 të Konventës, pasi që, sipas tij, atij nuk i ishte ofruar asnjë mundësi e ndonjë lloj rregullimi të dënimit ose ndonjë formë e masës së lirit.

Gjykata përsëriti, në veçanti, se një dënim i përjetshëm ishte në përputhje me Nenin 3 të Konventës nëse ishte i reduktueshëm, ose me fjalë të tjera nëse kishte një mundësi të rishikimit të dënimit, për të cilin i burgosuri duhej të njihej me të gjitha afatet dhe kushtet në fillim të dënimit të tij ose të saj. Për më tepër, forma e një rishikimi të tillë, si dhe çështja se sa nga dënimi duhej të mbahej para se të bëhej një rishikim, ishin çështje brenda margjinës së vlerësimit të vetë shteteve. Së fundmi, megjithatë një trend i qartë po shfaqej në të drejtën krahasuese dhe ndërkombëtare në favor të një mekanizmi që garanton një rishikim të dënimeve të përjetshme jo më vonë se 25 vjet pas shqiptimit të tyre. Në rastin në fjalë, Gjykata vendosi se **nuk** kishte pasur **asnjë shkelje të Nenit 3** të Konventës, duke konstatuar se ligji francez parashikonte një lehtësi për rishikimin e dënimeve të përjetshme, të cilat ishin të mjaftueshme, në dritën e hapësirës për manovrim ("margjina e vlerësimit") të lënë shteteve në fushën e drejtësisë penale dhe të shqiptimit të dënimeve, për të konkluduar se dënimi i shqiptuar aplikantit ishte i reduktueshëm për qëllimet e Nenit 3.

⁴. Në këtë rast Gjykata gjithashtu vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës, në lidhje me të dy kërkesat, për shkak të regjimit dhe kushteve të ndalimit të tyre, dhe **shkelja e Nenit 13** (e drejta për mjete juridike efektive) të Konventës, në lidhje me mungesën e mjeteve juridike të brendshme efektive. Për më tepër, sipas **Nenit 46** (forca detyruese dhe ekzekutimi i aktgjykimeve) të Konventës, Gjykata vendosi që për të zbatuar siç duhet këtë aktgjykim Bullgaria duhet të reformojë, mundësisht përmes legjislationit, kornizën ligjore që administron regjimin e burgut të zbatueshëm për personat e dënuar me burgim të përjetshëm me ose pa lirim me kusht duke adresuar, në veçanti, vendosjen e një regjimi burgimi shumë të kufizuar dhe izolimin automatikisht mbi të gjithë të burgosurit me burgim të përjetshëm.

Gjykata vuri në dukje, me të vërtetë, se ligji francez parashikonte rishikimin gjyqësor të gjendjes së personit të dënuar dhe rregullimin e mundshëm të dënimit pas 30 vjet burgim. Gjykata ishte e mendimit se një rishikim i tillë, i cili kishte për qëllim vlerësimin e rrezikshmërisë së të burgosurit dhe marrjen parasysh se si kishte ndryshuar sjellja e tij ndërsa vuante dënimin, nuk la pasiguri për ekzistencën e një "perspektive të lirit" nga fillimi i dënimit. Në rastin e aplikantit, pasi të kishte zbritur periudhën e paraburgimit, ai do të kualifikohej për një rishikim të dënimit të tij në vitin 2034, domethënë 26 vjet pasi Gjykata Assize e kishte dënuar atë me burgim të përjetshëm, dhe nëse ishte e përshtatshme, mund të lirohej me kusht.

Shih edhe: [Vella k. Maltës](#), vendimi (Komiteti) i 19 nëntorit 2019.

Murray k. Holandës

26 prill 2016 (Dhoma e Madhe - aktgjykim)

Ky rast kishte të bënte me ankesën nga një burrë i dënuar për vrasje në 1980, i cili që nga atëherë vazhdonte të vuante dënimin e tij me burgim të përjetshëm në ishujt Curaçao dhe Aruba (pjesë e Mbretërisë së Holandës) - derisa iu dha falja në 2014 për shkak të përkeqësimit të shëndetit - , në lidhje me dënimin e tij të përjetshëm, pa ndonjë perspektivë reale për lirim. Aplikanti - i cili ndërkohe ndërroi jetë⁵ - pohonte në veçanti se atij nuk i ishte siguruar një regjim i veçantë ndalimi për të burgosurit me probleme psikiatrike. Megjithëse një mekanizëm ligjor për rishikimin e dënimeve të përjetshme ishte prezantuar menjëherë pasi ai paraqiti kërkesën e tij në Gjykatë, ai argumentoi se, *de facto*, ai nuk kishte asnjë perspektivë për t'u liruar pasi që ai kurrë nuk ishte siguruar me ndonjë trajtim psikiatrik dhe për këtë arsye rreziku i shkeljes së tij do të vazhdonte të konsiderohej shumë i lartë për t'u kualifikuar për lirim.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Ajo nënvizoi në veçanti se sipas praktikës së saj gjyqësore, shtetet kishin hapësirë të madhe manovrimi ("margjina e vlerësimit") për të përcaktuar se cilat masa kërkoheshin për t'i dhënë një të burgosuri të përjetshëm mundësinë e rehabilitimit të vetvetes. Sidoqoftë, megjithëse aplikanti ishte vlerësuar, para se të dënohej me burgim të përjetshëm, pasi kërkonte trajtim, nuk ishte kryer asnjë vlerësim i mëtijshëm i llojit të trajtimit që mund të kërkohet dhe mund të vihej në dispozicion. Si pasojë, në kohën kur ai paraqiti kërkesën e tij në Gjykatë, çdo kërkesë e tij për falje ishte praktikisht e pamundshme të çonte në lirin e tij. Prandaj dënimi i tij i përjetshëm *de facto* nuk kishte qenë i reduktueshëm, siç kërkohet nga praktika gjyqësore e Gjykatës sipas Nenit 3 të Konventës.

T.P. dhe A.T. k. Hungarisë (nr. 37871/14 dhe 73986/14)

4 tetor 2016 (aktgjykim)

Ky rast kishte të bënte me legjislacionin e ri të aplikuar në Hungari në vitin 2015 për rishikimin e dënimeve të përjetshme⁶. Aplikantët pretenduan se pavarësisht nga legjislacioni i ri, i cili aplikoi një rishikim automatik të dënimeve të përjetshme - përmes një procedure të detyrueshme falje - pas 40 vjetësh, dënimet e tyre mbetën çnjerëzore dhe degraduese pasi nuk kishin shpresë për t'u liruar.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Ajo konstatoi në veçanti që pritja e një të burgosuri 40 vjet para se ai ose ajo të priste për herë të parë që të konsiderohej për mëshirë ishte shumë e gjatë dhe, në çdo rast, kishte mungesë të masave mbrojtëse të mjaftueshme në pjesën e mbetur të procedurës nga legjislacioni i ri. Prandaj, Gjykata nuk u bind se, në kohën e aplikantit të saj në këtë rast, dënimet e përjetshme të aplikantëve mund të konsideroheshin se u siguronin atyre mundësinë e lirit ose një mundësi rishikimi dhe legjislacioni nuk ishte në përputhje me Nenin 3 të Konventës.

⁵. Dy nga të afërmit e tij e dërguan rastin e tij përpara Gjykatës.

⁶. Legjislacioni u zbatua në mënyrë që të përputhet me *László Magyar k. Hungarisë* aktgjykimi i vitit 2014 (shih më lart) në të cilin Gjykata konstatoi që sistemi për rishikimin e dënimeve të përjetshme në Hungari duhet të reformohej.

Hutchinson k. Mbretërisë së Bashkuar

17 janar 2017 (Dhoma e Madhe - aktgjykim)

Në vitin 1984 aplikanti u dënua për vjedhje të rëndë, përdhunim dhe tri akuza për vrasje, gjyqtari i gjykimit e dënoi atë me një burgim të përjetshëm me një tarifë minimale të rekomanduar prej 18 vjetësh. Në vitin 1994 Sekretari i Shtetit informoi aplikantin se ai kishte vendosur të shqiptonte dënim me burgim të përjetshëm dhe, në maj 2008, Gjykata e Lartë konstatoi se nuk kishte asnjë arsye për devijim nga ky vendim duke pasur parasysh seriozitetin e veprave të kryera. Ankimi i aplikantit u rrëzua nga Gjykata e Apelit në tetor 2008. Para Gjykatës Evropiane, ai pretendoi se dënimi i tij me burgim të përjetshëm përbënte trajtim çnjerëzor dhe degradues pasi ai nuk kishte asnjë shpresë për t'u liruar.

Dhoma e Madhe vendosi se **nuk** kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Ai përsëriti në veçanti se Konventa nuk ndalonte shqiptimin e një dënimi të përjetshëm për të dënuarit për krime veçanërisht të rënda, të tilla si vrasja. Sidoqoftë, për të qenë në përputhje me Konventën, duhej të kishte si një perspektivë lirimi për të burgosurin, ashtu edhe një mundësi të rishikimit të dënimit të tyre. Në rastin aktual, Dhoma e Madhe konsideroi se gjykatat e Mbretërisë së Bashkuar kishin përhapur mungesën e qartësisë në ligjin vendor për rishikimin e dënimeve të përjetshme. Mospërputhja e identifikuar në *Vinter dhe të tjerët* aktgjykimi i 9 korrikut 2013 (shih më lart) midis ligjit dhe politikës zyrtare të publikuar të Mbretërisë së Bashkuar ishte zgjidhur veçanërisht nga Gjykata e Apelit e MB-së në një vendim që konfirmon detyrën ligjore të Sekretarit të Shtetit për Drejtësinë për të ushtruar kompetencat për lirim të të burgosurve me burgim të përjetshëm në një mënyrë të tillë që të ishte në përputhje me Konventën. Për më tepër, Gjykata e Apelit kishte dhënë sqarime në lidhje me fushëveprimin dhe arsyet e rishikimit nga Sekretari i Shtetit, mënyrën në të cilën duhet të kryhej, si dhe detyrën e Sekretarit të Shtetit për të liruar një të burgosur me burgim të përjetshëm ku mbajtja e vazhdueshme nuk mund të justifikohet. Dhoma e Madhe gjithashtu theksoi rolin e rëndësishëm të Ligjit për të Drejtat e Njeriut, duke theksuar se çdo kritikë ndaj sistemit të brendshëm për rishikimin e dënimeve të përjetshme u kundërshtua nga LDNj-ja (HRA) pasi kërkonte që të ushtrohej kompetenca e liritimit dhe që legjislacioni përkatës interpretohet dhe zbatohet në mënyrë të përputhshme me Konventën. Prandaj, Dhoma e Madhe arriti në përfundimin se dënimet me burgim të përjetshëm në Mbretërinë e Bashkuar tani mund të konsiderohen të përputhshme me Nenin 3 të Konventës.

Matiošaitis dhe të tjerët k. Lituanië

23 maj 2017 (aktgjykim)

Aplikantët, të cilët janë dënuar me burgim të përjetshëm, pretenduan në veçanti se nuk kishte asnjë perspektivë reale të zbutjes së dënimit të tyre, dhe se ata ishin burgosur pa asnjë mundësi lirimi. Ata u ankuan se ky dënim përbënte trajtim i cili ishte në kundërshtim me Nenin 3 të Konventës. Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës në lidhje me gjashtë prej aplikantëve, duke konstatuar në veçanti se, në kohën e aktgjyqimit aktual, dënimet e përjetshme të aplikantëve nuk mund të konsideroheshin të zbritshme për qëllimet e Nenit 3. Sa i përket dy aplikantëve të tjerë, Gjykata vendosi të heqë kërkesat e tyre nga lista e lëndëve të saj, sipas Nenit 37 (heqja e kërkesave) të Konventës, pasi rrethanat çojnë në përfundimin se ata nuk kishin ndërmend të ndiqnin kërkesën e tyre.

Petukhov k. Ukrainës (nr. 2)

12 mars 2019 (Aktgjykimi i Dhomës)

Ky rast kishte të bënte kryesisht me ankesën e një të burgosuri se ligji ukrainas nuk parashikonte lirim me kusht për të burgosurit e përjetshëm. Aplikanti, i cili kishte vuajtur një dënim të përjetshëm që nga viti 2004, deklaroi se e vetmja mundësi që ai të lirohej ishte përmes një procedure të mëshirës presidenciale. Ai pretendoi se, në atë procedurë, nuk ishte e qartë se çfarë duhej të bënin të burgosurit e përjetshëm për t'u konsideruar për lirim dhe në çfarë kushtesh.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës sepse aplikanti nuk kishte asnjë perspektivë lirimi ose mundësi rishikimi të dënimit të tij të përjetshëm. Në veçanti, mëshira presidenciale, e vetmja procedurë për zbutjen e dënimeve me burgim të përjetshëm në Ukrainë, nuk ishte formuluar qartë, as nuk kishte garanci të përshtatshme procedurale kundër abuzimit.

Për më tepër, kushtet e burgut të të burgosurve të përjetshëm e bënë të pamundur që ata të përparojnë drejt rehabilitimit dhe që autoritetet të kryejnë një rishikim të mirëfilltë të dënimit të tyre. Për më tepër, duke pasur parasysh natyrën sistematike të problemit, Gjykata vendosi sipas **Nenit 46** (forca e detyrueshme dhe ekzekutimi i aktgjykimeve) të Konventës që Ukraina duhet të reformojë sistemin e saj të rishikimit të dënimeve të përjetshme duke shqyrtuar në çdo rast nëse mbajtja e vazhdueshme ishte e justifikuar dhe duke u mundësuar të burgosurve me burgim të përjetshëm të parashikojnë se çfarë duhej të bënin për t'u konsideruar për lirim dhe në çfarë kushtesh.

Marcello Viola k. Italisë (nr. 2)

13 qershor 2019 (Aktgjykimi i Dhomës)

Aplikanti, i cili ishte i përfshirë në një seri incidentesh midis dy klaneve rivale të mafias nga mesi i viteve 1980 deri në 1996, u ankua në veçanti se dënimi i tij i përjetshëm ishte i pa zvogëlueshëm dhe nuk i dha atij asnjë perspektivë lirimi me leje.

Gjykata vendosi se kishte pasur **shkelje të Nenit 3** të Konventës. Ajo përsëriti në veçanti se dinjiteti njerëzor qëndron m'u në thelbin e sistemit të Konventës dhe se ishte e palejueshme që persona të privoheshin nga liria pa u përpjekur drejt rehabilitimit të tyre dhe duke u siguruar atyre mundësinë për të rimarrë atë liri në një datë të ardhshme. Kështu, Gjykata konsideroi se dënimi me burgim të përjetshëm i shqiptuar aplikantit sipas Nenit 4 bis të Aktit të Administrimit të Burgjeve (*ergastolo ostativo*) kufizoi perspektivat e tij për lirim dhe mundësinë e rishikimit të dënimit të tij në një shkallë të tepruar. Prandaj, dënimi i tij nuk mund të konsiderohej i zbritshëm për qëllimet e Nenit 3 të Konventës. Sipas **Nenit 46** (forca detyruese dhe ekzekutimi i aktgjykimeve) të Konventës, Gjykata më tej vuri në dukje se Shtetet Kontraktuese gëzonin një margjinë të gjerë vlerësimi për të vendosur për kohëzgjatjen e duhur të dënimeve me burg, dhe se thjesht fakti që një dënim i përjetshëm në praktikë mund të mbahej në tërësi nuk do të thoshte se ishte e pa reduktueshëm. Si pasojë, mundësia e rishikimit të dënimeve të përjetshme solli mundësinë që personi i dënuar të aplikojë për lirim por jo domosdoshmërisht të lirohet nëse ai ose ajo vazhdon të paraqesë rrezik për shoqërinë.

Dardanskiš k. Lituanisë dhe 15 kërkesa të tjera

18 qershor 2019 (vendim mbi pranueshmërinë)

Aplikantët, të cilët ishin dënuar me burgim të përjetshëm dhe po vuanin dënimin në Lituani, të gjithë u ankuan se, në kohën kur ata kishin paraqitur kërkesat e tyre, ligji lituanez nuk ishte ndryshuar për ta sjellë atë në përputhje me praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane me burgim të përjetshëm. Ata pohuan se burgimi i tyre përjetë përbënte trajtim çnjerëzor dhe poshtëruës pasi nuk kishin shpresë për t'u liruar.

Gjykata **vendosi të heqë kërkesat nga lista e saj e lëndëve**, në pajtim me Nenin 37 (heqja e kërkesave) të Konventës, duke konstatuar se procedura e zbutjes së burgimit të përjetshëm dhe kërkesat e saj, siç janë miratuar së fundmi nga autoritetet lituaneze⁷, përbënin mjet të duhur dhe të mjaftueshëm për ankesën e aplikantëve. Ajo arriti në përfundimin se çështja që ngriti ankesën tani mund të konsiderohet të jetë "zgjidhur" brenda kuptimit të Nenit 37 § 1 (b) të Konventës. Përfundimisht, asnjë arsye e veçantë në lidhje me respektimin e të drejtave të njeriut nuk kërkoi që Gjykata të vazhdojë shqyrtimin e kërkesës sipas Nenit 37 § 1 në fund (*in fine*).

7. Në mars 2019 ndryshimet legjislative në lidhje me të burgosurit e përjetshëm u bënë në ligjin lituanez, duke mundësuar që një dënim i përjetshëm të ndryshohet në një dënim me afat të caktuar dhe i burgosuri në fjalë të lirohet me kusht. Legjislacioni përcakton gjithashtu procedurën që do të përdoret për të ndryshuar dënimet, si dhe kriteret që një i burgosur i përjetshëm duhet të plotësojë për t'u kualifikuar. Raporti shpjegues vuri në dukje se kriteret për t'u përmbushur ishin strikte, dhe vetëm personat që kishin arritur një "përmirësim të konsiderueshëm" në lidhje me të gjitha kriteret mund të ndryshonin dënimin e tij ose të saj të përjetshëm në një dënim me afat të caktuar.

Kërkesa në pritje

[Canword k. Holandës \(nr. 21464/15\)](#) dhe [Lake k. Holandës \(nr. 2445/17\)](#)

Kërkesat i janë komunikuar qeverisë holandeze më 20 tetor 2017

[László Magyar k. Hungarisë \(nr. 2\) \(nr. 53364/15\)](#)

Kërkesa i është komunikuar qeverisë hungareze më 4 shtator 2018

Kërkesa të ngjashme në pritje: **[Varga k. ungarisë \(nr. 39734/15\)](#)** dhe **[Kruchió k. Hungarisë \(nr. 43444/15\)](#)**, i komunikuan qeverisë hungareze në 8 dhjetor 2017; **[Bancsók k. Hungarisë \(nr. 52374/15\)](#)** dhe **[Lehóczki k. Hungarisë \(nr. 53441/15\)](#)**, i komunikuan qeverisë hungareze në 13 mars 2018; **[Horváth k. Hungarisë \(nr. 12143/16\)](#)**, i komunikuan qeverisë hungareze më 12 maj 2018; **[Á.K. dhe I.K. k. Hungarisë \(nr. 35530/16\)](#)**, i komunikuan qeverisë hungareze në 14 maj 2018; **[Rostás k. Hungarisë \(nr. 26804/18\)](#)**, i komunikuan qeverisë hungareze në 6 shtator 2018.

Kontakti i medias:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08